

Varhaiskasvatus perhepäivähoidossa

Vantaan varhaiskasvatussuunnitelman liite

Opetuslautakunta

Sisällys

VARHAISKASVATUS PERHEPÄIVÄHOIDOSSA.....	2
TAVOITTEENA HYVINVOIVA LAPSI.....	3
YHTEISTYÖ HUOLTAJIEN KANSSA.....	3
PERHEPÄIVÄHOITAJA KASVATAJANA.....	4
VARHAISKASVATUKSEN SISÄLTÖ.....	6
OPPIMISYMPÄRISTÖ.....	8
MONINAISUUS PERHEPÄIVÄHOIDOSSA.....	9
ARVIOINTI.....	11

VARHAISKASVATUS PERHEPÄIVÄHOIDOSSA

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Perhepäivähoito on hoitajan omassa kodissa tai muussa kodinomaisessa hoitopaikassa tapahtuvaa varhaiskasvatusta. Perhepäivähoitajan lapsiryhmässä voi olla neljä alle kouluikäistä lasta hoitajan omat alle kouluikäiset lapset mukaan lukien sekä yksi osapäivähoitoa tarvitseva esiopetusikäinen tai koulunkäynnin aloittanut lapsi. Jokainen kunnallinen perhepäivähoitaja kuuluu varhaiskasvatuksen toimintayksikköön. Perhepäivähoitajan esimiehenä toimii päiväkodin johtaja.

Varhaiskasvatus perhepäivähoidossa -asiakirja toimii ammatillisena käsikirjana perhepäivähoitajille. perhepäivähoitaja suunnittelee ja arvioi käsikirjan avulla sekä lapsiryhmän toimintaa että omaa toimintaansa perhepäivähoitajana. Varhaiskasvatus perhepäivähoidossa -käsikirja kertoo vantaalaisesta perhepäivähoidosta. Se kuvaa perhepäivähoidon ominaispiirteitä sekä varhaiskasvatuksen arvoja, joiden kautta laadukas varhaiskasvatus ja lasten hyvinvointi toteutuvat.

Varhaiskasvatus perhepäivähoidossa -käsikirja perustuu valtakunnallisiin varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin sekä Vantaan varhaiskasvatussuunnitelmaan. Käsikirja toimii Vantaan varhaiskasvatussuunnitelman liitteenä. Varhaiskasvatus perhepäivähoidossa -käsikirjan sisältöjä on työstetty syksyllä 2015 perhepäivähoitajien, heidän esimiestensä, lasten ja huoltajien kanssa. Käsikirjaa on päivitetty keväällä 2019 osana Vantaan varhaiskasvatussuunnitelman päivittämistä. Perhepäivähoitajat ovat olleet päivittämistyössä mukana työpaja -työskentelyn avulla.

Vantaan varhaiskasvatuksen visio:

Iloiset, oppivat ja osallistuvat lapset kasvavat kestävään tulevaisuuteen

TAVOITTEENA HYVINVOIVA LAPSI

Perhepäivähoitaja ottaa lapsen aamuisin vastaan lämmöllä ja kiireettömästi. Hoitaja arvostaa lasta yksilönä ja ottaa hänet huomioon sekä vastaa lapsen tarpeisiin ja kiinnostuksen kohteisiin. Lapsi pääsee halutessaan syliin. Tutussa ja turvallisessa ympäristössä lapsella on lupa näyttää tunteitaan. Perhepäivähoitaja kohtaa lapsen sellaisena kuin hän on. Yhdessä perhepäivähoitajan kanssa opitaan tunnistamaan, nimeämään ja hallitsemaan tunteita. Perhepäivähoitaja helpottaa lapsen ikävää keskustelemalla lapsen kanssa vanhemmista ja katselemalla kuvia perheestä. Lapsi saa ottaa mukaansa tutun ja turvaa tuovan esineen helpottamaan siirtymistä kotoa perhepäivähoitoon.

Rutiinit ja päivän ennakoitavuus auttavat lasta hahmottamaan oman päivänsä etenemistä. Ilo, hauskuus ja leikillisuus kuuluvat jokaiseen päivään perhepäivähoidossa. Yhdessä tekeminen ja iloitseminen lapsiryhmän ja hoitajan kanssa tukevat lapsen hyvinvointia ja mahdollistavat lapsen osallisuuden ryhmään.

Pienen ryhmän ansiosta perhepäivähoitajalla on paljon aikaa lapselle. Hän oppii tuntemaan lapsen hyvin. Hyvä lapsituntemus takaa jokaiselle lapselle sopivaa toimintaa ja riittävästi haasteita. Lapsi kehittyy omassa tahdissaan ja saa onnistumisen kokemuksia, jotka lisäävät hänen hyvinvointiaan. Perhepäivähoitaja tukee lapsen omatoimisuutta huomioiden iän ja kehitystason.

Turvallinen ja tuttu päivärytmi, riittävä lepo, terveellinen ravinto, liikunta ja ulkoilu ovat lapsen hyvinvoinnin perusta.

Ravinto

Perhepäivähoitaja valmistaa terveellistä kotiruokaa. Lapset saavat osallistua ruuanlaittoon ja pöydän kattamiseen. Erilaisiin ruokiin tutustutaan haistellen, maistellen ja tutkien ruokaa monin aistein. Perhepäivähoitaja puhuu ruuasta positiivisesti ja ylläpitää ruokailussa myönteistä ilmapiiriä ja hyviä ruokatapoja. Perhepäivähoitaja huomioi perheiden erilaiset ruokailukulttuurit ja ruokaan tutustutaan lapsentahtisesti.

Perhepäivähoidossa ruokailun suunnitteluun voidaan ottaa lapset ja perheet mukaan. Perhepäivähoitaja voi järjestää toiveruokapäiviä, leipoa lasten toiveiden mukaan ja suunnitella retkievät mieltymysten mukaisesti. Ruokailuhetkellä lapset pääsevät vaikuttamaan ja osallistumaan perhepäivähoitajan apuna.

Liikunta

Perhepäivähoitaja ulkoilee ja liikkuu lasten kanssa päivittäin. Lähiympäristön tarjoamat liikkumismahdollisuuden hyödynnetään perhepäivähoidossa. Omalla esimerkillään perhepäivähoitaja opettaa lapsille liikunnallisia ja terveellisiä elämäntapoja. Ulkoilun lisäksi lapset liikkuvat myös perhepäivähoitajan kotona ja hoitaja tarjoaa liikkumismahdollisuuksia pienissäkin tiloissa joka päivä.

YHTEISTYÖ HUOLTAJIEN KANSSA

Varhaiskasvatuksen aloitukseen panostetaan perhepäivähoidossa. Huoltajien kanssa käydään aloituskeskustelu Lapsi kotioiloissa -lomakkeen pohjalta. Aloituskeskustelussa sovitaan tutustumisjaksosta. Sen aikana perhepäivähoitaja tutustuu lapseen sekä perheeseen ja oppii huoltajilta lapsesta ja lapsen

tavoista toimia. Perhe tutustuu perhepäivähoitajan toimintatapoihin, hoitopäivän rytmiin ja rutiineihin. Perheen tapoja kunnioitetaan ja yhdessä sovitaan tavoista toimia lapsen kanssa. Perhepäivähoito on kodinomaista varhaiskasvatusta, jossa toteutetaan mahdollisuuksien mukaan lapselle tuttuja tapoja. Perhepäivähoitaja toimii perheen kasvatuskumppanina. Yhteisenä tavoitteena perhepäivähoitajalla ja perheellä on lapsen suotuisan kasvun, kehityksen ja oppimisen turvaaminen.

Tuttu hoitaja, tuttu perhe

Perhepäivähoidossa lapsen perhe tulee tutuksi hoitajalle samoin kuin hoitajan perhe lapselle. Yhteiset juhlat, joissa perheet ovat mukana, luovat yhteenkuuluvuuden tunnetta. Yhteistyö on tiivistä ja antoisaa neljän lapsen ryhmässä.

Päivittäiset keskustelut tuonti- ja hakutilanteissa luovat tiiviin pohjan yhteistyölle. Vastuu ammatillisesta vuorovaikutuksesta ja lasta koskevien asioiden puheeksi ottamisesta on perhepäivähoitajalla. Avoin yhteistyö on luottamuksellista. Tavoitteena on löytää yhteinen ymmärrys lapsen asioissa.

Perhepäivähoitaja laatii yhteistyössä huoltajien kanssa lapsen varhaiskasvatussuunnitelman (lapsen vasu). Siihen kirjataan lapsen tapoja toimia ja menetelmiä, joilla aikuiset niin kotona kuin hoidossa tukevat lapsen kasvua ja kehitystä. Vasua arvioidaan ja dokumentoidaan säännöllisesti. Nelivuotiaan lapsen laaja hyvinvointitarkastus toteutetaan Vantaalla pääkaupunkiseudullisen Hyve-mallin mukaisesti. Kun lapsi täyttää neljä vuotta, käydään lapsen varhaiskasvatuskeskustelu Hyve-mallin mukaisesti. Perhepäivähoitaja käy huoltajien kanssa varhaiskasvatuskeskustelun, jossa pohditaan yhdessä lapsen hyvinvointia, kasvua, kehitystä, taitoja ja tuen tarpeita. Keskustelun pohjalta täytetään yhteenvetolomake, joka toimitetaan neuvolaan ennen nelivuotistarkastusta. Neuvolan terveydenhoitaja tutustuu yhteenvetoon ja kirjaa siihen oman palautteensa. Terveydenhoitaja toimittaa täydennetyn lomakkeen takaisin varhaiskasvatukseen.

Perhepäivähoitaja vaihtaa päivittäiset kuulumiset huoltajien kanssa. Yhteistyöstä ja viestinnän tavoista sovitaan huoltajien kanssa yksilöllisesti. Hoitopäivän kohokohdat ja tiedotettavat asiat voidaan kirjata myös viestivihkoon tai viestittää sähköisesti. Vanhempainilloissa käydään yhteistä keskustelua alueen perhepäivähoitajien ja esimiehen kanssa.

Vanhempi: ” Ihanaa kun voi viedä lapsen hoitoon kun tietää että hänellä on kaikki hyvin.”

PERHEPÄIVÄHOITAJA KASVATTAJANA

Lapsi oppii vuorovaikutuksessa häntä ympäröivien lasten ja aikuisten kanssa. Perhepäivähoitaja kohtaa lapsen sensitiivisesti. Hän havaitsee lapsen aloitteet ja vastaa niihin lapsen toimintaa tukevalla tavalla. Perhepäivähoitaja toimii lapsen kanssa samalla tasolla ja varmistaa katsekontaktin lapseen. Perhepäivähoitaja on aidosti läsnä lapselle.

Yksilöllistä ohjausta

Perhepäivähoitaja tuntee lapsiryhmän niin hyvin, että pystyy ohjaamaan jokaista lasta tämän omalla oppimisen alueella. Perhepäivähoitajan tekemät havainnot ja tieto lapsen kehityksestä ja oppimisesta auttavat hoitajaa suunnittelemaan ja toteuttamaan toimintaa lapselle. Perhepäivähoitaja laatii lasten

yksilöllisten vasujen pohjalta lapsiryhmän toimintasuunnitelman. Suunnitelmassa perhepäivähoitaja huomioi jokaisen lapsen tarpeet ja oppimisen alueet. Lapsiryhmän toimintasuunnitelmassa näkyy käytännön teot ja arkiset tavat, miten lasten osallisuus arjessa toteutuu.

Perhepäivähoitaja auttaa lasta tilanteissa, joissa hän ei vielä itsenäisesti selviydy. Taitojen karttuessa perhepäivähoitaja kannustaa ja rohkaisee lasta luottamaan itseensä sekä kokeilemaan taitojaan itsenäisesti. Perhepäivähoitajan läsnäolo ja ohjaus auttavat lasta löytämään uusia tapoja toimia haasteellisissa tilanteissa.

Ohjattua toimintaa ryhmässä

Lapsiryhmässä leikitään ja harjoitellaan sosiaalisia taitoja yhdessä. Perhepäivähoitaja tukee lasten keskinäistä vuorovaikutusta ja ohjaa ryhmää toimimaan yhdessä niin, ettei kukaan jää ulkopuoliseksi. Ryhmään kuuluminen on palkitsevaa lapsille. Oman lapsiryhmän yhteiset tavat ja rutiinit luovat yhteenkuuluvuudentunnetta lapselle. Ryhmän jäsenenä lapsi saa olla aktiivinen toimija.

Ammatillinen osaaminen

Perhepäivähoitaja toimii osana hoitajatiimiä, jota johtaa päiväkodin johtaja. Alueen perhepäivähoitajat ja lapsiryhmät kokoontuvat yhdessä toimimaan lähipuistoihin tai yhteisiin tapahtumiin. Perhepäivähoitajat jakavat osaamistaan ja saavat tukea toisiltaan. He arvioivat toimintaansa ja hyödyntävät toisilta saatuja hyviä käytäntöjä. Yhteisissä tapaamisissa lapset pääsevät osalliseksi suurempaan lapsiryhmään ja ikätasoinen vertaistoiminta mahdollistuu.

Kielen merkitys

Lapsi oppii kieltä vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Hän on kiinnostunut ympäristöstään ja rakentaa kuvaa ympäröivästä maailmasta ja paikastaan siinä. Mielikuvien muodostamisessa kielen merkitys on keskeinen. Kieli tukee lapsen ajattelutoimintojen ja kommunikaation kehitystä merkitysten välittäjänä.

Päivittäiset toimintarutiinit opettavat pienille lapsille eri tilanteisiin liittyvää kieltä. Perhepäivähoitaja tukee lasten kielenkehitystä monipuolisella kielenkäytöllä, mallintaen ja sanoittaen arjen toimintoja. Vastatessa lasten omaehtoiisiin sanatapailuihin, jokeltuun ja muihin eleisiin perhepäivähoitaja kannustaa lasta käyttämään kieltä vuorovaikutuksen välineenä. Oppiminen on lapsen ja ympäristön välistä vuorovaikutusta. Perhepäivähoitaja huomioi lapsen pienetkin aloitteet ja vastaa niihin.

Perushoitotilanteissa sanojen toistaminen, kuvat ja erilaiset lorut sekä laulut tukevat pienten lasten kielenkehitystä. Kirjojen ja satujen lukeminen rikastuttavat kieltä ja kehittävät lasten mielikuvitusta.

VARHAISKASVATUKSEN SISÄLTÖ

Oppimisen alueet

varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa kuvataan oppimisen alueet, jotka ohjaavat perhepäivähoitajaa pedagogisen toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa. Näitä oppimisen alueita ovat:

- Kielten rikas maailma
- Ilmaisun monet muodot
- Minä ja meidän yhteisömme
- Tutkin ja toimin ympäristössäni
- Kasvan, liikun ja kehityn

Lapsi oppii toimiessaan aktiivisessa vuorovaikutuksessa ympäristönsä ja yhteisönsä kanssa. Lapselle luonteva toiminta vahvistaa hänen hyvinvointiaan ja käsitystään itsestään sekä lisää hänen osallistumismahdollisuuksiaan. Perhepäivähoitaja kunnioittaa lasten yksilöllisyyttä. Jokainen lapsi kasvaa, kehittyy ja oppii ajallaan. Ryhmässä iloitaan omista ja toisten onnistumisista: ”muistatko, kun et vielä osannut ottaa keinussa vauhtia ja nyt olet oppinut.”

Perhepäivähoidossa opitaan taitoja leikkien, liikkuen, tutkien, laulaen, taiteillen ja retkeillen lähimaastossa. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään yhtenä oppimisen välineenä. Leikeissä hyödynnetään monipuolisia leikkivälineitä sekä hoitajan pedagogista taitoa ohjata leikkiä ja tuoda siihen oppimisen ulottuvuuksia. Samassa tilanteessa voi parhaimmillaan yhdistyä oppimista monilla eri osa-alueilla. Lasten keskinäiset yhteisleikit, pitkäkestoiset leikkiprojektit ja leikin ilo ovat tärkeä osa perhepäivähoitoa.

Eri aistien kautta kokeminen ja monipuolinen toimiminen ovat luontaista lapselle. Perhepäivähoitaja kannustaa lasta kokeilemaan, tutkimaan ja oivaltamaan. Esimerkiksi pukiessa voidaan nimetä ja tutkia kehon osia, laskea varpaita ja luokitella vaatteita, oppia kieltä ja matemaattisia peruskäsitteitä.

Hoitajan oma aktiivinen esimerkki vaikuttaa lapsen aloitteisiin ja rohkeuteen kokeilla uutta. Perhepäivähoitaja tukee lasten leikkejä joustavasti. Havainnoimalla lasten toimintaa hoitaja oppii tunnistamaan lasten erilaiset tarpeet ja pystyy mallittamaan leikkejä lapsiryhmän kehitystason mukaan.

Hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuus

Perhepäivähoidossa hoito, kasvatust ja opetus yhdistyvät kokonaisuudeksi. Perhepäivähoitaja huolehtii lapsen perustarpeista ja hyödyntää perushoitotilanteita kasvatuksessa ja opetuksessa. Perhepäivähoitajan vastuulla on luoda tavallisista arjen hetkistä myönteisiä ja leikkilisiä oppimiskokemuksia.

Vanhempi: Sopivassa suhteessa kaikenlaista tekemistä, luovuuden käyttämistä ja kehittämistä

OPPIMINEN ON

iloa, ihmettelyä, ongelman ratkaisua
leikkiä, uutta, naurua
matkimista ja jäljittelyä
vuorovaikutusta, luovuutta
koostuu pienistä askelista
hetki kun sukka sujahtaa jalkaa tai
kun pallo pysyykin hyppysissä
jaettu hetki toisen kanssa
oivalluksia
vastavuoroisuutta
onni kun peruna pysyy lusikan kyydissä
hetki kun punainen ja sininen sekoittuvat vesiväripaletissa

Oppimisen ilo

Lapsi oppii parhaiten ilon kautta yhdessä toisten kanssa. Perhepäivähoitaja mahdollistaa ja aktivoi lapsen oppimista rikastuttamalla leikkejä ja perushoitotilanteita.

Lapsen sitoutuneisuus toimintaan vaikuttaa oppimiseen merkittävästi. Mitä mielisempää puuha on, sitä paremmin lapsi sitoutuu sekä sitä enemmän hän tilanteesta oppii ja muistaa jälkikäteen.

Perhepäivähoidossa annetaan aikaa omaehtoiselle oppimiselle ja tutkimiselle. Lasten vahvuudet, kiinnostuksenkohteet ja vertaisryhmän oppimistilanteet hyödynnetään. Ilo ja leikkisyys kuuluvat lapsuuteen. Perhepäivähoidossa sallitaan iloinen heittäytyminen ja hoitajat antavat omalla esimerkillään lapsille luvan hauskanpitoon.

Osallisuus ja vaikuttaminen

Perhepäivähoidossa panostetaan lasten osallisuuteen ja kunnioitetaan lasten toiveita. Perhepäivähoitaja huomioi lapsen mielenkiinnon kohteet ja hyödyntää niitä toiminnan suunnittelussa. Lapselle merkityksellisten asioiden havaitseminen vaatii perhepäivähoitajalta taitoa tunnistaa lapsen aloitteita. Havainnoimalla lasta, perhepäivähoitaja oppii tunnistamaan pienen lapsen aloitteita ja oppii vastaamaan niihin. Lasten kanssa yhdessä suunnitellaan ja kehitetään toimintaa lapsen toiveet ja mielipiteet huomioiden. Perhepäivähoitaja kannustaa huoltajia kertomaan lapsen toiveista.

Perhepäivähoidossa arvostetaan ja kuullaan lasta aidosti. Perhepäivähoitaja pysähtyy lapsen lähelle ja antaa riittävästi aikaa lapselle. Perhepäivähoitaja uskoo ja luottaa lapsen kykyihin. Turvallisen aikuisen tuella lapsi liittyy vertaisryhmään. Perhepäivähoitaja kannustaa lapsia osallistumaan yhteiseen toimintaan ja kannattelee lasten keskinäistä vuorovaikutusta. Pienessä ryhmässä harjoitellaan toisen auttamista, lohduttamista ja jakamista. Perhepäivähoitaja auttaa lapsiryhmää kokemaan yhteenkuuluvuutta.

Lasten keksinnöt, yhteisesti jaetut ideat ja leikit ovat lapsille erityisen tärkeitä ja opettavaisia. Lapset motivoituvat paremmin toimintaan kun ovat itse vastuussa sen suunnittelusta. Perhepäivähoitaja antaa lasten vapaalle leikille tilaa ja auttaa tarvittaessa materiaalien ja leikkivälineiden valinnassa. Lapsen

toimiessa aktiivisena ryhmän jäsenenä hänen oma roolinsa yhteisössä vahvistuu. Osallisuus lisää lapsen hyvinvointia ja itseluottamusta.

-huoltajien toiveita -

Hyvä päivä on sellainen, jossa lapsi kohdataan aidosti ja hän saa positiivisia kokemuksia. Lasta kannustetaan, kuunnellaan ja huomioidaan. Turvallisuus on myös kaiken a ja o.

Sellainen, jossa lapsi saa virikkeitä ja tekemistä sekä normaalit päivärutiinit toistuu. Siellä ulkoillaan, leikitään, askarrellaan ja ruokaillaan. Ja pienille päiväunet ovat tärkeitä. Näitä kaikkia sopivassa suhteessa.

Parent: "It is nice to have good teaching materials!"

OPPIMISYMPÄRISTÖ

Perhepäivähoitajan koti toimii varhaiskasvatuksen oppimisympäristönä lapsille. Perhepäivähoitaja huolehtii siitä, että fyysiset tilat sekä sisällä että ulkona ovat turvallisia ja kehittäviä sekä oppimista edistäviä.

Perhepäivähoitaja varmistaa, että lelut ja oppimateriaalit ovat ikä- ja kehitystasolle sopivia sekä lasten saatavilla. Hän huolehtii, että oppimisympäristö on esteettinen, muunneltava ja vastaa lasten kehityksellistä tasoa. Perhepäivähoitaja arvioi ja kehittää oppimisympäristöä lasten taitojen ja mielenkiinnonkohteiden muuttuessa.

Oppimisympäristö perhepäivähoidossa kannustaa pitkäkestoisiin leikkeihin ja mahdollistaa lasten omien aloitteiden hyödyntämisen. Perhepäivähoitaja mahdollistaa pienryhmätoiminnan ja eri-ikäisille lapsille sopivat leikkipaikat. Perhepäivähoidossa oppimisympäristöstä pidetään yhdessä huolta ja lapset kunnioittavat perhepäivähoitajan kotia. Kodinomaisuus luo turvallisen kasvuympäristön lapselle. Lisäksi hyödynnetään lähialueen tarjoamia oppimisympäristöjä.

Psyykinen ympäristö on kannustava, salliva ja terveellisiin elämäntapoihin ohjaava. Perhepäivähoidossa arki joustaa lasten tarpeiden mukaan. Sosiaalinen ympäristö perhepäivähoidossa on toiset lapset huomioonottava ja vuorovaikutustaitoja vahvistava. Sensitiivinen, lapsen tarpeet huomioiva, hyväksyvä ja turvallinen perhepäivähoitaja edistää lapsen itsesääntelyn kehitystä. Myönteisessä ja kannustavassa vuorovaikutussuhteessa lapsi saa aikuisilta tarvitsemaansa ohjausta ja opettelee käyttäytymisen rajoja. Perhepäivähoitaja varmistaa, että jokainen lapsi kuuluu joukkoon ja näin ennalta ehkäisee kiusaamista. Perhepäivähoito -ryhmässä opetellaan ottamaan kaverit mukaan leikkiin ja jakamaan leikkivälineitä. Kaveri- ja tunnetaitoja harjoitellaan luontevasti arjen eri tilanteissa.

Lasten suusta...

Hoidossa on kivaa:

Olla ulkona

Milli-kissa on kiva!

Kiva samanikäinen kaveri

Leikkihuone, jossa on paljon leluja ja autoja

Joka päivä käydään leikkimässä ulkona

Leipominen, askartelu, keinuminen

Lego-leikit

Leikkiä ja nukkua. Leikkiminen muiden lasten kanssa

Halata, ei muuta

MONINAISUUS PERHEPÄIVÄHOIDOSSA

Varhaiskasvatuksen tavoitteena on antaa kaikille lapsille yhdenvertaiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen, edistää yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa sekä antaa valmiuksia ymmärtää ja kunnioittaa yleistä kulttuuriperinnettä sekä kunkin kielellistä, kulttuurista, uskonnollista ja katsomuksellista taustaa. (Varhaiskasvatuslaki 2018)

Perhepäivähoidossa huomioidaan jokaisen perheen ja lapsen perhekulttuuri yksilöllisesti. Perhepäivähoitaja kohtaa lapsen yksilöllisten tarpeiden, persoonallisuuden ja perhekulttuurinsa mukaisesti, siten että lapsi kokee olevansa tasa-arvoinen riippumatta sukupuolestaan, sosiaalisesta tai kulttuurisesta taustastaan tai etnisestä alkuperästään.

Perhepäivähoitaja tekee yhteistyötä erilaisten lasta ja perhettä tukevien kumppaneiden kanssa. Monialainen yhteistyö on tärkeää lasten hyvinvoinnin tukemisessa. Yhteistyökumppaneita ovat varhaiskasvatuksen konsultoivat erityislastentarhanopettajat, kieli- ja kulttuurikoordinaattorit, neuvolan terveydenhoitajat, puheterapeutit, toimintaterapeutit ja muut asiantuntijat sekä kulttuuri- ja liikuntapalvelut, kirjastot ja seurakunnat.

Uus

Lapsi hyväksyy oman kulttuurinsa edustajana, ja hänen tulee saada mahdollisuus kasvaa suomalaisen yhteiskunnan jäseneksi. Perhepäivähoitajan kieli- ja kulttuuritietoisuus lisää lasten ryhmään kuulumisen tunnetta ja lämmin vastaanotto tukee perheitä kotoutumisessa Vantaalle.

Perhepäivähoitaja tutustuu jokaisen lapsen kieli- ja kulttuuritaustaan ja oppii tunnistamaan perheiden ja kulttuurien erilaisia tapoja ja perinteitä. Lapsen äidinkieli on ajattelun ja tunteen kieli, joka mahdollistaa lapsen ja huoltajien välisen vuorovaikutuksen sekä yhteydenpidon sukuun. Perhepäivähoitaja arvostaa lapsen äidinkieltä, ymmärtää äidinkielen merkityksen ajattelun ja oppimisen välineenä sekä tukee huoltajia äidinkielen ylläpitoon. Mahdollisuuksien mukaan vieraskielisiä sanoja ja muiden kulttuurien tapoja opetellaan perhepäivähoitoryhmässä. Tutustuminen lasten kieliin ja kulttuureihin lisää kaikkien lasten kieli- ja kulttuuritietoisuutta. Perhepäivähoidossa lapset ja perheet saavat kokea, että heidän äidinkieltään ja kulttuuriaan arvostetaan. Yhteisen ymmärryksen varmistamiseksi käytetään tarvittaessa tulkkia.

Perhepäivähoidossa tutustutaan suomalaiseen kulttuuriperintöön ja opetellaan suomen kieltä. Suomen kieli kehittyy äidinkielen taitojen rinnalle. Kun ryhmässä on eri kieliä puhuvia lapsia, toimii yhteisenä kielenä suomi. Suomen kielen oppiminen vahvistaa lapsen monikulttuurista identiteettiä ja rakentaa pohjaa toiminnalliselle kaksikielisyydelle sekä kehittää lapsen tietoisuutta suomalaisesta kulttuurista. Suomea opitaan luontaisesti leikeissä ja päivän tavallisissa toiminnoissa. Perhepäivähoitaja käyttää selkeää kieltä lapsille puhuessaan. Kielenopetteluun tukena voidaan käyttää kirjallisuutta, loruja, lauluja, kuvia, eleitä ja mobiililaitteita helpottamaan yhteisen ymmärryksen löytymistä.

Kehityksen ja oppimisen tuki

Lapsilla on kehityksen eri vaiheissa erilaisia tuen tarpeita. Lapsen näkökulmasta on tärkeää, että tuen tarve tunnustetaan mahdollisimman varhain ja lapselle järjestetään hänen kasvuaan, kehitystään ja oppimistaan edistävä varhaiskasvatusympäristö sekä mahdollinen muu tarvittava tuki heti tuen tarpeen ilmettyä. Perhepäivähoitajan ja vanhempien havaintojen lisäksi voidaan tuen tarvetta arvioida yhdessä konsultoivan erityislastentarhanopettajan (kelto) kanssa. Kelto osallistuu lapsen tuen tarpeen arviointiin, tutkimukseen ohjaamiseen sekä tuen suunnitteluun ja seurantaan yhteistyössä vanhempien kanssa.

Perhepäivähoidossa lasta voidaan tukea pedagogisesti monilla tavoin. Pienessä ryhmässä on rauhallista ja hyvin aikaa kohdata lapsi yksilöllisesti. Perhepäivähoitaja voi käyttää kielen kehitystä tukevia menetelmiä kuten kuvia ja tukiviittomia, joista hyötyvät kaikki ryhmän lapset. Motorisia taitoja voidaan harjoitella koko ryhmän kanssa ja suunnitellusti tehostaa esimerkiksi hienomotoristen taitojen harjoittelua yksittäisen lapsen kanssa. Perhepäivähoidossa voidaan yhdistää harjoiteltavia asioita arkeen päivittäin, jolloin oppiminen mahdollistuu toistojen kautta.

Sukupuolten välinen tasa-arvo

Huolimatta siitä, että sukupuolten asema vaihtelee eri kulttuureissa, varhaiskasvatuksessa lähtökohtana on tyttöjen ja poikien välinen tasa-arvoisuus. Oikeudenmukaisuuden ja tasa-arvon kysymyksiä voidaan käsitellä luontevasti päivittäisten tapahtumien yhteydessä. Perhepäivähoitajan on tärkeää olla tietoinen omista sukupuoleen liittyvistä ennakkokäsityksistään ja pohtia niiden vaikutusta lasten kohtaamiseen. Sukupuolisensitiivinen hoitaja viestittää lapsille, että kaikki lapset hyväksytään sellaisina kuin he ovat.

Omien, normeihin perustuvien ajattelutapojen tiedostaminen eri tilanteissa ovat askelia kohti sensitiivisempää lapsen kohtaamista. Lapsella tulee olla sukupuolestaan riippumatta mahdollisuus leikkiä erilaisia leikkejä ja hänellä on myös oikeus yksilöllisiin mielenkiinnon kohteisiin. Perhepäivähoitajalla on vastuu suvaitsevan ilmapiirin luomisessa.

ARVIOINTI

Perhepäivähoitaja arvioi säännöllisesti työtään. Lasten vasujen ja lapsiryhmän toimintasuunnitelman toteutumisen arviointi tapahtuu arjessa, lapsia havainnoiden ja toiminnan onnistumisia sekä kehittämiskohteita pohtien. Lapsiryhmän toimintasuunnitelman ja oppimisympäristön säännöllinen tarkastelu sekä lasten kehityksen seuraaminen luovat pohjan hoitajan oman työn arvioinnille. Hoitajan oman työn arvioinnin tavoitteena on jatkuva toiminnan kehittäminen ja perhepäivähoidossa tapahtuvan varhaiskasvatuksen laadukas toteuttaminen.

Lapsen vasu elää arjessa

Kasvatuskeskustelut tuonti- ja hakutilanteissa sekä havaintojen jakaminen huoltajien ja hoitajan välillä ovat osa vasun arviointia. Havaintojen ja tilanteiden muutosten myötä tarkistellaan sovittuja toimintatapoja ja päivitetään suunnitelmaa. Lapsen vasun toteutumista arvioidaan yhdessä huoltajien kanssa ja arviointi

kirjataan suunnitelmaan. Lapsen vasu siirtyy lapsen mukana uuteen varhaiskasvatusyksikköön, jos lapsi siirtyy päiväkotiin tai esiopetukseen. Eheän oppimispolun varmistamiseksi on tärkeää tuntea lapsen varhaiskasvatustausta.

Huoltajien toiveet, ajatukset ja huolet ovat tärkeitä, kun hoitaja arvioi toimintaansa. Perheiden toiveita kuullaan ja yhdessä pohditaan, miten voidaan tukea lasta parhaiten. Toiveita ja ideoita voi esittää pitkin vuotta, tarkemmin palautetta kerätään asiakaspalautekyselyn muodossa säännöllisin väliajoin.

Perhepäivähoitaja dokumentoi lapsen toimintaa ja tekee oppimisen näkyväksi laittamalla piirustuksia tai valokuvia esille vanhempien nähtäviksi. Tuotosten lisäksi hoitaja dokumentoi myös leikkejä ja toimintaa kuvaamalla ja kirjaamalla ylös lasten kokemuksia. Dokumentointi auttaa perhepäivähoitajaa arvioimaan lapsiryhmän toimintasuunnitelman toteutumista ja mahdollistaa taas edelleen toiminnan suunnittelun ja kehittämisen.

Perhepäivähoitajan työ

Perhepäivähoidossa työtä tehdään yksin, mutta aina osana tiimiä. Perhepäivähoitajat kokoontuvat vähintään kerran kuukaudessa esimiehensä johdolla tiimin tapaamiseen, jossa on mahdollisuus kirkastaa perustehtävää, jakaa omaa osaamistaan, vahvistaa ammatillisuuttaan ja olla osana vertaisryhmää. Lisäksi esimies käy vähintään kerran vuodessa hoitajan kotona ohjauskäynnillä, jolloin keskiössä ovat perhepäivähoitoryhmään tutustuminen, perhepäivähoitajan valitsevat toimintatavat ja oppimisympäristön arviointi yhdessä. Suunnittelun ja arvioinnin apuna perhepäivähoitaja käyttää lapsiryhmän toimintasuunnitelmaa ja Vantaan varhaiskasvatuksen Yleisen tuen valikkoa. Valikko auttaa hoitajaa suunnittelemaan lapsiryhmän toimintaa ja oppimisympäristöä jokaiselle lapselle tarkoituksenmukaisella tavalla. Osa arviointia ovat myös tulos- ja kehityskeskustelu, jonka perhepäivähoitaja käy esimiehensä kanssa vuosittain.

Vasun lisäksi myös oppimisympäristö on lasten tarpeiden mukaan muuttuva. Perhepäivähoitaja arvioi oppimisympäristön toimivuutta vastaamaan lasten tarpeisiin. Lasten kehittyessä tarvitaan uusia oppimisvälineitä ja leluja, joista lapset hyötyvät. Toisaalta hoitaja rikastaa oppimisympäristöä lasten kiinnostuksen kohteiden mukaan keräämällä materiaalia lasten käyttöön eri teemoista lasten toiveiden mukaan.